

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive study design) ถึงการป่วยด้วยโรคติดเชื้อฉวยโอกาสและการเปลี่ยนแปลงของจำนวนเซลล์เม็ดเลือดขาวซีดี4 ในผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่ได้รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอดส์ ในจังหวัดแพร่

กลุ่มประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้ คือผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่ได้รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอดส์จากโรงพยาบาลในจังหวัดแพร่ จำนวน 8 แห่ง ประกอบด้วยโรงพยาบาลทั่วไป 1 แห่ง โรงพยาบาลชุมชน 7 แห่ง มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป และเริ่มรับยาต้านไวรัสเอดส์ครั้งแรกในปีงบประมาณ 2547 (ตุลาคม 2546 ถึง กันยายน 2547) เฉพาะผู้ที่ยังคงรับการรักษาอยู่ จำนวน 220 ราย

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากรที่ศึกษาที่มารับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอดส์อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป และสมัครใจให้การสัมภาษณ์ จำนวน 220 ราย

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้จะศึกษาการป่วยด้วยโรคติดเชื้อฉวยโอกาสและการเปลี่ยนแปลงของจำนวนเซลล์เม็ดเลือดขาวซีดี4 ในผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ที่ได้รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอดส์ ที่เริ่มรักษาครั้งแรกในปีงบประมาณ 2547 ณ โรงพยาบาลทั้ง 8 แห่งของจังหวัดแพร่ ประกอบด้วยโรงพยาบาลทั่วไป 1 แห่ง โรงพยาบาลชุมชน 7 แห่ง เฉพาะผู้ที่รับการรักษาอย่างต่อเนื่องถึงวันที่เก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 220 ราย ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2548 ถึง เดือน มีนาคม 2548

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้มี 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้ศึกษาสร้างจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ของสมาชิกในครอบครัว สิทธิในการรักษาพยาบาล บุคคลที่อาศัยอยู่บ้านเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่าง การเปิดเผยตนเอง อาการหรือโรคติดเชื้อฉวยโอกาสที่เคยเป็นก่อนรักษาด้วยยาต้านไวรัส ระยะเวลาที่ทราบว่าติดเชื้อเอชไอวี

ส่วนที่ 2 แบบบันทึกการให้บริการทางการแพทย์ สำหรับผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ (ATC data form 1 หรือ Clinical Monitoring Form For Adults) จะเป็นแบบบันทึกประจำตัวของผู้ที่รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอดส์ 1 เล่มต่อ 1 คน บันทึกทุกครั้งที่ได้รับยาต้านมารักษาโดยทีมงานผู้ให้การดูแลรักษาผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ของแต่ละโรงพยาบาล เริ่มบันทึกตั้งแต่การรับยาต้านไวรัสเอดส์ครั้งแรก ประกอบด้วย วันเดือนปี ที่รับการรักษา ปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคติดเชื้อฉวยโอกาสหรืออาการที่เคยเป็นก่อนรับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอดส์ ผลการตรวจร่างกายจากแพทย์ ประวัติการรับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอดส์จากโครงการอื่น ๆ ก่อนหน้านี้นี้ ระยะเวลาติดเชื้อเมื่อแรกเข้าโครงการ ผลการตรวจหาจำนวนเซลล์เม็ดเลือดขาวซีดี4 และ Viral load (เฉพาะคนที่เคยตรวจ) น้ำหนักตัว การเกิดโรคติดเชื้อฉวยโอกาสที่เกิดขึ้นใหม่ อาการข้างเคียงจากการใช้ยาต้าน การเปลี่ยนสูตรยา สาเหตุการเปลี่ยนสูตรยา การหยุดการรักษา สาเหตุของการหยุดการรักษา การรับประทานยาป้องกันการติดเชื้อฉวยโอกาส การรักษาอื่นๆที่ผู้ป่วยได้รับการรักษาจากแพทย์ โดยดูจากบันทึกการรักษาของแพทย์ (OPD card) รวมด้วย

การตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นแบบสัมภาษณ์ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และมีประสบการณ์ทางด้าน การป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ การศึกษาทางการแพทย์ด้านการรักษาผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ และการให้บริการปรึกษาเรื่องการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอดส์ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเวชกรรมป้องกัน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแพร่ แพทย์ผู้ดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ด้วยยาต้านไวรัสเอดส์ เกษษกรผู้ให้การดูแลเรื่องการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอดส์ ผู้ให้บริการปรึกษา และผู้ประสานงาน และจัดทำรายงานในระดับจังหวัด

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาได้อธิบายถึงการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมในการศึกษาครั้งนี้อย่างละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา การเก็บรักษาความลับของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นการขออนุญาตและให้ความยินยอมก่อนทำการสัมภาษณ์ โดยให้กลุ่มตัวอย่างลงนามในแบบฟอร์มการพิทักษ์สิทธิก่อนการสัมภาษณ์ทุกคน (informed consent)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปยังผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุกแห่งในจังหวัดแพร่ เพื่อขออนุญาต ในการทำวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการศึกษาและรายละเอียดของแบบสัมภาษณ์ วิธีการสัมภาษณ์ และการเก็บข้อมูลจากแบบบันทึกการดูแลรักษา แก่ผู้รับผิดชอบการดูแลรักษาผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ด้วยยาต้านไวรัสเอดส์ของแต่ละโรงพยาบาล จำนวน 8 โรงพยาบาล
3. ขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการศึกษา เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินยอมที่จะเข้าร่วมในการศึกษา ให้ลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบยินยอมให้ทำการศึกษา (informed consent) เริ่มเก็บข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์
4. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกการให้บริการทางการแพทย์ สำหรับผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ (ATC data form 1 หรือClinical Monitoring Form For Adults) ร่วมกับบันทึกการรักษาของแพทย์ (OPD card)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทำการตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน และความสมบูรณ์ของข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกประวัติการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอดส์รายบุคคล
2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+(Statistical Package for the Social Science Personal Computer Plus) โดย
 - (1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ระยะเวลาของการติดเชื้อ วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(2) ข้อมูลการตรวจทางห้องปฏิบัติการในการหาจำนวนเซลล์เม็ดเลือดขาวซีดี4 วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบจำนวนเซลล์เม็ดเลือดขาวซีดี4 ก่อนและหลังการรักษาวิเคราะห์โดยสถิติ Pair t-test

(3) ข้อมูลการเกิดโรคติดเชื้อฉวยโอกาส วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ ร้อยละ

สถานที่ใช้ในการดำเนินการศึกษา และรวบรวมข้อมูล

โรงพยาบาลทุกแห่งในพื้นที่จังหวัดแพร่ จำนวน 8 โรงพยาบาล ประกอบด้วย โรงพยาบาลทั่วไป 430 เตียง 1 แห่ง โรงพยาบาลชุมชน 60 เตียง 1 แห่ง โรงพยาบาล 30 เตียง 6 แห่ง ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโรงพยาบาล

ลำดับ	ชื่อโรงพยาบาล	ขนาด	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
1	แพร่	430	59	26.8
2	ร้องกวาง	30	27	12.3
3	ลอง	60	32	14.5
4	สูงเม่น	30	26	11.8
5	สมเด็จพระยุพราชเด่นชัย	30	24	10.9
6	สอง	30	26	11.8
7	วังชิ้น	30	21	9.5
9	หนองม่วงไข่	30	5	2.3
รวม			220	100.0